

Отже, можливості банківської системи в інвестуванні широкомасштабних проектів реального сектору економіки значною мірою залежить від спроможності банків акумулювати необхідний обсяг довгострокових ресурсів. Істотне зростання обсягів депозитних вкладів у банках України за останні 5 років є не стільки заслугою банків у частині активізації проведення ними депозитної політики, скільки відсутністю джерел вибору для розміщення їх заощаджень. Через зростаючі потреби у кредитуванні між банками постійно ведеться конкурентна боротьба за клієнтів. Все це зумовлює потребу у формуванні відповідної депозитної стратегії, а надалі – конкретної депозитної програми активізації діяльності банку із залученням довгострокових вкладів, насамперед від населення.

Депозитна політика банку повинна бути орієнтована на клієнта та його потреби. Перш за все, це стосується покращення якості та розширення спектру депозитних продуктів, а також пропозицій щодо комплексного обслуговування клієнтів через надання додаткових послуг. Важливим аспектом у питанні відновлення довіри до банків є також наявна система гарантування вкладів фізичних осіб, яка нині гарантує відшкодування закладами в розмірі 200 тис грн. Варто також звернути увагу на збільшення обсягів короткострокових депозитів юридичних та фізичних осіб, оскільки для банку вони є менш витратними, а збільшення обсягу таких вкладень розширюють можливість для підтримання стабільного рівня ресурсної бази банків.

Отже, проведений аналіз дає змогу стверджувати про позитивні тенденції щодо здійснення депозитної діяльності вітчизняними банками з огляду на значущість залучення тимчасово вільних коштів у процесі формування банками ресурсного потенціалу. Обсяги депозитних вкладів за останні роки стійко зростають за всіма ознаками, зокрема в аспекті секторів економіки, строків та валют, що свідчать про відновлення довіри населення до банків.

Дотримання основних принципів формування депозитної політики, проведення постійного моніторингу результатів діяльності за попередні періоди, врахування недоліків та прорахувань під час планування наступних кроків у процесі залучення коштів, а також застосування отриманих у ході цього дослідження рекомендацій щодо підвищення ефективності проведення депозитних операцій банками України забезпечить вдосконалення депозитних послуг, що надаються на банківському ринку нашої держави, а також покращить фінансові результати банківських установ та дотримання ними всіх встановлених нормативів.

Наук. керівн. Глебова Н. В.

Література: 1. Дзюблюка О. В. Банківські операції : підручник / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль : Вид. ТНЕУ. "Економічна думка", 2009. – 696 с. 2. Тиркало Р. Банківська справа : навч. посіб. / Р. Тиркало, І. Гуцал, Я. Чайковський та ін. – Тернопіль : Карт-бланш, 2001. – 314 с. 3. Бюлетень НБУ. – 2013. – № 1. – С. 79, 100. 4. Бюлетень НБУ. – 2012. – № 10. – С. 78–97. 5. Аналіз банків України : огляди, графіки, факти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://bankografo.com>. – Назва з екрану. 6. Стан депозитної діяльності банків України [Електронний ресурс] // Фінансовий портал України. – Режим доступу : <http://finance.ua>. – Назва з екрану.

УДК 658.14/17.011.47

Сукачова М. М.

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БАЗИ ДЛЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Проаналізовано сутність категорії "фінансовий стан підприємства". Визначено склад інформаційного забезпечення оцінки фінансового стану. Оцінено важливість інформаційних ресурсів для повного та точного аналізу фінансового стану підприємства.

Аннотация. Проанализирована сущность категории "финансовое состояние предприятия". Определен состав информационного обеспечения оценки финансового состояния. Оценена важность информационных ресурсов для полного и точного анализа финансового состояния предприятия.

© Сукачова М. М., 2014

Annotation. The nature of the category "financial position" has been analyzed. The composition of the information provision for assessing the financial condition has been identified. The importance of information resources for the full and accurate analysis of the financial condition has been assessed.

Ключові слова: аналіз, фінансовий стан підприємства, фінансова звітність, інформаційна база, користувачі інформації, платоспроможність, управлінські рішення.

В умовах ринкової економіки фінансова звітність господарюючих суб'єктів стає основним засобом комунікації і найважливішим елементом інформаційного забезпечення фінансового аналізу. Будь-яке підприємство тією чи іншою мірою постійно потребує додаткових джерел фінансування. Знайти їх можна на ринку капіталів, залучаючи потенційних інвесторів і кредиторів шляхом об'єктивного інформування їх щодо своєї фінансово-господарської діяльності, тобто в основному за допомогою фінансової звітності.

Питаннями інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану підприємства займаються багато науковців, зокрема, такі, як: Пілецька С. Т., Міронова Л. О., Солнишкова В. А, Максимова С. В. та ін.

Метою даного дослідження є обґрунтування важливості інформаційного забезпечення аналізу фінансового стану для підприємств.

У ході даного дослідження було поставлено такі завдання:

визначити сутність поняття "фінансовий стан підприємства";

визначити завдання аналізу фінансового стану підприємства;

встановити склад фінансової звітності підприємств різної форми власності;

обґрунтувати необхідність надання повної інформації про результати діяльності підприємства для прийняття управлінських рішень.

Об'єктом дослідження виступає аналіз фінансового стану підприємства.

Предметом дослідження є формування інформаційної бази для оцінки фінансового стану підприємства.

Фінансова звітність є необхідною і важливою складовою інформаційного забезпечення фінансового аналізу, фінансового планування та прогнозування, основним джерелом інформації під час проведення аналізу господарської діяльності суб'єкта господарювання. З її використанням можна не тільки зробити висновки про діяльність підприємства в минулому та розробити заходи, спрямовані на підвищення ефективності його діяльності в майбутньому, а й оцінити ефективність фінансово-господарської діяльності взагалі, вивчити та проаналізувати механізми управління власним капіталом і прибутком, що важливо для акціонерів підприємства, його потенційних інвесторів і партнерів по бізнесу.

Перш ніж характеризувати інформаційну базу для аналізу фінансового стану підприємства, необхідно визначити сутність поняття "фінансовий стан підприємства".

На сучасному етапі є великі розбіжності в трактуванні науковцями і практиками поняття "фінансовий стан підприємства", складу показників, що його визначають, та їхніх критеріальних значень.

Слід зауважити, що А. Литовських та І. Шевченко у своїй праці [1] визначають це поняття як забезпеченість підприємства коштами для реалізації своєї господарської діяльності. О. Грищенко [2] під фінансовим станом розуміє здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він також зазначає, що підприємство характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для його нормального функціонування, доцільністю їхнього розміщення й ефективного використання, фінансовими взаєминами з іншими юридичними особами, платоспроможністю й фінансовою стабільністю.

Найповніше визначення поняття "фінансовий стан підприємства" наведено у фінансовому словнику-довіднику за редакцією М. Дем'яненка [3]. Фінансовий стан – це комплексне поняття, що відображає якісну сторону виробничої та фінансової діяльності та є результатом реалізації всіх елементів зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин підприємства. Він характеризується системою показників, які відображають стан капіталу в процесі його кругообігу, здатність розраховуватися за своїми зобов'язаннями і забезпечувати ефективне фінансування своєї виробничої діяльності за певний проміжок часу.

Отже, фінансовий стан підприємства – це реальна та потенційна фінансова здатність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед юридичними, фізичними особами та державою.

Фінансовий стан підприємства треба систематично й усебічно оцінювати з використанням різних методів, прийомів та методик аналізу. Це дасть змогу визначити критичні позиції у фінансовій діяльності та способи більш ефективного використання фінансових ресурсів, їх раціонального розміщення.

Неефективність використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих перебоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; до невиконання плану прибутку, зниження рентабельності підприємства, до загрози економічних санкцій.

Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

дослідження рентабельності підприємства;

дослідження ефективності використання майна (капіталу) підприємства, забезпечення підприємства власними оборотними коштами;

об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;
оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

аналіз ділової активності підприємства та його становища на ринку цінних паперів;
визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

Відповідно до статті 11 Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" всі підприємства зобов'язані складати фінансову звітність на основі даних бухгалтерського обліку [4]. Порядок складання фінансової звітності, визнання і розкриття її елементів визначає НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" [5]. До складу фінансової звітності підприємств (крім бюджетних установ, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та суб'єктів малого підприємництва, визнаних такими відповідно до чинного законодавства) включаються такі звіти: "Баланс (Звіт про фінансовий стан)" (форма № 1), "Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)" (форма № 2), "Звіт про рух грошових коштів" (форма № 3), "Звіт про власний капітал" (форма № 4), "Примітки до річної фінансової звітності" (форма № 5).

Для суб'єктів малого підприємництва – юридичних осіб і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі Балансу (форма № 1-м) і Звіту про фінансові результати (форма № 2-м), форма і порядок складання яких визначаються Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва", затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 25 лютого 2000 року № 39 зі змінами та доповненнями [6].

Однією зі складових фінансової звітності, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів за звітний період підприємства, є примітки до фінансової звітності. У них відображаються показники та пояснення, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей фінансової звітності: про рух нематеріальних та необоротних активів, про інвестиції (капітальні та фінансові), про структуру (складові) інших операційних, фінансових та інших доходів і витрат, про обсяг бартерних операцій, рух забезпечень і резервів, використання амортизаційних відрахувань, методи оцінки запасів, інформація про нестачі та втрати від псування цінностей, суми курсових різниць, інформація про перелік дебіторів і суми довгострокової дебіторської заборгованості тощо. Отже, примітки – це не лише типова форма № 5, а й сукупність показників (пояснювальна записка), що дає повну та об'єктивну картину про фінансовий стан і результати діяльності підприємства у вигляді письмового пояснення, таблиць, графіків тощо.

Сукупність форм фінансової звітності дає змогу отримати користувачам фінансової звітності інформацію про види діяльності підприємства, його майновий стан, фінансові ресурси, які забезпечують цю діяльність (рисунок). Тобто за допомогою фінансової звітності можна отримати комплексну оцінку діяльності суб'єкта господарювання, визначити його економічний потенціал та оцінити перспективи розвитку.

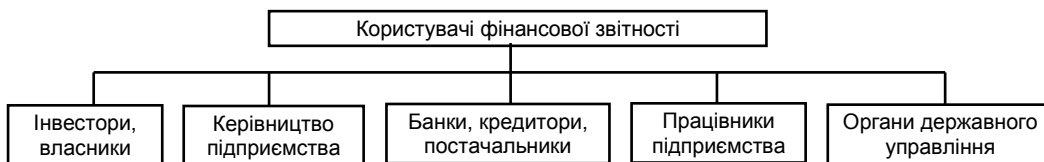

Рис. Користувачі фінансової звітності

Неможливо переоцінити значення повної та достовірної інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства для вирішення поточних та перспективних фінансово-господарських проблем. Для прийняття правильних фінансових управлінських рішень на рівні підприємства треба використовувати дані, які відповідають певним правилам, вимогам і нормам, є зрозумілими та прийнятними для користувачів. Зокрема, щоб порівняти фінансові результати, досягнуті у попередньому та поточному звітних періодах, необхідно використовувати лише порівнянні відповідні показники, тобто такі, які визначені за єдиною методологією з використанням однакових баз розрахунку, критеріїв та правил.

З цією метою підприємство повинно розробити свою облікову політику, яка підпорядковується потребам внутрішнього менеджменту. Але, як правило, для прийняття ефективних управлінських рішень менеджери не обмежуються внутрішньою фінансовою інформацією, а порівнюють її з відповідними показниками подібних підприємств, підприємств-конкурентів чи партнерів по бізнесу. Тому закономірно виникає потреба в стандартизації вимог до фінансової інформації в рамках галузі, регіону, усієї економічної системи країни.

Отже, інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану повинне включати не лише дані фінансової звітності, а й всю внутрішню бухгалтерську документацію. Саме це дасть змогу покращити якість вихідних аналітичних даних, які необхідні для прийняття управлінських рішень на підприємстві.

Наук. керівн. Тютюнник П. С.

Література: 1. Литовских Л. М. Финансы, денежное обращение и кредит : учеб. пособ. / Л. М. Литовских, И. К. Шевченко. – Таганрог : Изд-во ТРТУ, 2003. – 135 с. 2. Грищенко О. В. Диализ и диагностика фінансово-

хозяйственной деятельности предприятия : учеб. пособ. / О. В. Грищенко. – Таганрог : Изд-во ТРТУ, 2000. – 12 с.

3. Фінансовий словник-довідник / [М. Я. Дем'яненко, Ю. Я. Лузан, П. Т. Саблук та ін.] ; ред. : М. Я. Дем'яненко ; Ін-т аграр. економіки, Укр. акад. аграр. наук. – К. : ІАЕ, 2003. – 554 с.

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV, редакція від 14.01.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

5. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності". Наказ Мінфіну України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336>. – Назва з екрану.

6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва" (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства фінансів № 627 (з1242-13) від 27.06.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

Чуприна В. Ю.

УДК 336.145.1

Магістр 2 року навчання
факультету обліку і аудиту ХНЕУ ім. С. Кузнеця

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Визначено поняття бюджету і бюджетування, характерні риси та сутність процесу бюджетування, його роль і місце в управлінні підприємством у сучасних умовах. Розкрито переваги та доцільність використання бюджетування в системі управління діяльністю підприємств.

Аннотация. Определено понятие бюджета и бюджетирования, характерные черты и сущность процесса бюджетирования, его роль и место в управлении предприятием в современных условиях. Раскрыты преимущества и целесообразность использования бюджетирования в системе управления деятельностью предприятий.

Annotation. The concept of budget and budgeting, as well as their characteristic features were identified. The essence of the budgeting process, its role and place in the management of an enterprise under modern conditions were considered. Advantages and usefulness of budgeting in the management activities of enterprises were disclosed.

Ключові слова: бюджет, план, бюджетування, підприємство, бюджетний план.

У сучасних умовах ринкової економіки, якій притаманні самостійність суб'єктів господарювання та власна відповідальність підприємств за результати фінансово-господарської діяльності, виникає потреба у постійному контролі, аналізі, коригуванні й прогнозуванні змін фінансового стану, а також оцінці фінансових можливостей підприємства на майбутнє. Одним з ефективних напрямів удосконалення системи управління господарською діяльністю вітчизняних підприємств є використання бюджетування, яке позитивно зарекомендувало себе в країнах із розвинутою ринковою економікою. Бюджетування в діяльності підприємств особливо набуває гострої актуальності зараз, в часи фінансової кризи в Україні.

Дослідженням теорії та практики бюджетування займалось чимало економістів. Вагомий внесок у цьому питанні зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Білик М. Д., Бутинець Ф. Ф., Валуєв Б. І., Зятковський І. В., Герасимович А. М., Голов С. Ф., І. Немировський, Дж. Фостер, Хорнгрен І. Т., Стоянова О. С., Бланк І. А. та ін. Незважаючи на те, що багато аспектів бюджетування достатньо широко представлені у науковій літературі, все ж не всі особливості та проблеми цього процесу достатньо висвітлені та з'ясовані.

Метою статті є висвітлення та узагальнення сучасних теоретичних підходів до бюджетування та його складових елементів як базових засад для використання бюджетування в управлінні підприємством. Об'єктом дослідження є господарська діяльність підприємства, а предметом – теоретичні аспекти процесу бюджетування такої діяльності.

У результаті поєднання функцій планування та контролю виникло бюджетування, що оптимізує процес прийняття управлінських рішень та дає можливість оцінювати наслідки цих рішень.

Поняття "бюджет" та "бюджетування", як свідчать літературні джерела та проведені дослідження, не мають однозначності та єдності підходів у трактуванні цієї категорії серед вітчизняних та зарубіжних авторів та науковців. Наприклад, Ідельменов С. В. вважає, що поняття "план" і "бюджет" є за сутністю досить близькими. У нашій країні найчастіше використовується поняття "план", а в англійській